

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	1Cdo/297/2013
Identifikačné číslo spisu:	3812215817
Dátum vydania rozhodnutia:	12.08.2015
Meno a priezvisko:	JUDr. Janka Cisárová
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2015:3812215817.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v právnej veci navrhovateľky E. J. bývajúcej v H., proti odporcovi E. R., bývajúcemu v U., súdom ustanovený opatrovník nebohému S. R., zomrelému XX. Z. XXXX, naposledy bytom v H., o určenie otcovstva k maloletej J. J. narodenej XX. F. XXXX, zastúpenej opatrovníkom Úradom práce, sociálnych vecí a rodiny v Prievidzi, Šumperská 1, vedenej na Okresnom súde Prievidza pod sp.zn. 15 P 110/2012, o dovolaní E. O. R., bývajúcej v H., zastúpenej Advokátskou kanceláriou JUDr. Danica Birošová, s.r.o., so sídlom v Trenčíne, Piaristická 46, proti uzneseniu Krajského súdu v Trenčíne z 31. mája 2013 sp.zn. 4 CoP 43/2013, takto

rozhodol:

Najvyšší súd Slovenskej republiky uznesenie Krajského súdu v Trenčíne z 31. mája 2013 sp.zn. 4 CoP 43/2013 z r u š u j e a vec mu vracia na ďalšie konanie.

Odôvodnenie

Krajský súd v Trenčíne ako súd odvolací (ďalej aj „krajský súd“ alebo „odvolací súd“) označeným uznesením na odvolanie O. R. potvrdil uznesenie Okresného súdu Prievidza (ďalej len „okresný súd“, „prvostupňový súd“ alebo „súd prvého stupňa“) z 30. januára 2013, č.k. 15 P 110/2012-40 o neprípustení vedľajšieho účastníka O. R. na strane odporcu s tým, že dorúčením písomného oznámenia O. R. do konania ako vedľajšieho účastníka na strane odporcu, účinky vzniku vedľajšieho účastníctva tohto subjektu nenastali. Potvrdenie prvostupňového uznesenia odôvodnil jeho vecnou správnosťou, stotožňujúc sa s právnym záverom prvostupňového súdu o tom, že účinky vzniku vedľajšieho účastníctva nenastali. Za dostatočné a preskúmateľné považoval i odôvodnenie uznesenia súdu prvého stupňa. Na doplnenie uviedol, že v zmysle ust. § 93 O.s.p. predpokladmi účasti vedľajšieho účastníka v konaní sú: a/ výzva účastníka konania alebo podnet vedľajšieho účastníka konania, b/ uvedenie na strane ktorého účastníka bude vedľajší účastník vystupovať, c/ preukázanie právneho záujmu vedľajšieho účastníka na výsledku sporu, d/ rozhodnutie súdu o prípustnosti vedľajšieho účastníka (ak účastník konania vznesie námietku neprípustnosti vedľajšieho účastníka, e/ súhlas vedľajšieho účastníka, ak jeho vstup navrhol účastník konania, f/ súhlas (hlavného) účastníka konania, na strane ktorého má vedľajší účastník vystupovať, ak podnet na vstup dal sám vedľajší účastník. Zdôraznil, že potreba súhlasu účastníka, ktorý má byť v konaní podporovaný vedľajším účastníkom, vyplýva zo samej podstaty a

účelu vedľajšieho účastníctva. V danej veci vedľajší účastník O. R. (manželka nebohého S. R.) oznámila vstup do konania v čase, keď už vo veci samej bolo rozhodnuté rozsudkom z 26. novembra 2012 vyhláseným za prítomnosti všetkých účastníkov konania, ktorí sa vzdali odvolania a rozhodnutie ešte nebolo doručené všetkým účastníkom konania. Hoci k účinnému doručeniu rozsudku v tejto veci došlo až po oznámení vstupu vedľajšieho účastníka do konania, odvolacia lehota účastníkom konania ani nezačala plynúť, keďže sa práva podať odvolanie všetci účastníci konania výslovne vzdali po vyhlásení rozsudku. Názor súdu prvého stupňa, že v danom prípade nedošlo k účinnému vstupu vedľajšieho účastníka do konania považoval za správny. V tejto súvislosti uviedol, že hoci formálne vstup do konania z vlastného podnetu oznámila, z povahy veci vyplýva, že vstúpiť do konania ani nemohla, pretože v tomto štádiu konania nie je možné, aby inštitút vedľajšieho účastníka naplnil svoj zmysel a účel. S prihliadnutím k tomu, že účinky vstupu vedľajšieho účastníka do konania ani nenastali a pre neúčelnosť inštitútu vedľajšieho účastníka v tomto štádiu konania ani nastať nemohli, súd prvého stupňa správne postupoval, keď v zmysle § 93 ods. 3 O.s.p. rozhodol tak, že vedľajšie účastníctvo na strane odporcu O. R. nepripustil. Poukázal tiež na to, že k procesnému úkonu, ktorým O. prejavila vôľu vstúpiť do konania na strane odporcu, vzniesol odporca námietku, výslovne s jej vstupom nesúhlasil.

Proti tomuto uzneseniu krajského súdu podala dovolanie E. O. R. (ďalej aj „dovolateľka“). Žiadala, aby dovolací súd uznesenie odvolacieho súdu zmenil, a to tak, že rozhodne o povolení vstupu dovolateľky do konania ako vedľajšieho účastníka na strane odporcu. Prípustnosť dovolania odôvodnila poukazom na ustanovenie § 237 písm. f/ O.s.p., § 238 ods.4 O.s.p. a 241 ods.2 písm. c/ O.s.p. Namietala, že napadnutým rozhodnutím jej bola odňatá možnosť konať pred súdom, a to z dôvodu nesprávneho právneho posúdenia veci. Podľa jej názoru skutočnosť, či sa účastníci konania vzdali alebo nevzdali odvolania nemôže mať vplyv na vedľajšieho účastníka, ktorý nebol prítomný pri vyhlásení rozsudku, resp. nemal možnosť sa k nemu vyjadriť a uplatniť tak svoje procesné práva. Zároveň uviedla, že osoba, ktorá vyjadrovala súhlas, resp. nesúhlas je súdom ustanovený opatrovník a táto osoba nie je osobou blízkou nebohému.

Navrhovateľka a opatrovník maloletej vo svojom vyjadrení k dovolaniu E. O. R. sa stotožnili s rozhodnutiami nižších súdov.

Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd dovolací (§ 10a ods. 1 O.s.p.) po zistení, že dovolanie podal včas účastník konania (§ 240 ods. 1 O.s.p.), zastúpený advokátom (§ 241 ods. 1 O.s.p.), bez nariadenia dovolacieho pojednávania (§ 243a ods. 1 O.s.p.) skúmal najskôr to, či dovolanie E. O. R. smeruje proti rozhodnutiu, ktoré možno napadnúť týmto opravným prostriedkom.

Dovoláním možno napadnúť právoplatné rozhodnutia odvolacieho súdu, pokiaľ to zákon pripúšťa (§ 236 ods. 1 O.s.p.). Podmienky prípustnosti dovolania proti uzneseniu odvolacieho súdu sú upravené v ustanoveniach § 237 a § 239 O.s.p. Prípustnosť dovolania v predmetnej veci podľa § 239 O. s. p. neprichádza do úvahy. Dovolanie proti uzneseniu je prípustné, ak je ním napadnuté zmeňujúce uznesenie odvolacieho súdu (§ 239 ods. 1 písm. a/ O.s.p.) alebo ak odvolací súd rozhodoval vo veci postúpenia návrhu Súdnemu dvoru Európskych spoločenstiev na zaujatie stanoviska (§ 239 ods. 1 písm. b/ veta prvá O.s.p.). Podľa § 239 ods. 2 O.s.p. je dovolanie prípustné tiež proti uzneseniu odvolacieho súdu, ktorým bolo potvrdené uznesenie súdu prvého stupňa, ak a/ odvolací súd vyslovil vo svojom potvrdzujúcom uznesení, že je dovolanie prípustné, pretože ide o rozhodnutie po právnej stránke zásadného významu, b/ ide o uznesenie o návrhu na zastavenie výkonu rozhodnutia na podklade cudzozemského rozhodnutia, c/ ide o uznesenie o uznaní (neuznaní) cudzieho rozhodnutia alebo o jeho vyhlásení za vykonateľné (nevykonateľné) na území Slovenskej republiky. Dovolateľka napadla potvrdzujúce uznesenie odvolacieho súdu, ktoré nevykazuje znaky žiadneho z vyššie citovaných uznesení. Prípustnosť dovolania upravená v § 238 ods. 4 O.s.p. sa na pojednávanú vec nevťahuje. Odvolací súd v danej veci nerozhodoval rozsudkom vo veci samej, ale rozhodol uznesením, ktorým potvrdil uznesenie súdu prvého stupňa o otázke vzniku vedľajšieho účastníctva.

Ak súdne konanie trpí niektorou z vád vymenovaných v ustanovení § 237 O.s.p., možno dovolaním napadnúť aj rozhodnutia vo veciach, pri ktorých je inak dovolanie podľa § 239 O.s.p. neprípustné. Vzhľadom na zákonnú povinnosť (§ 242 ods. 1 veta druhá O.s.p.) skúmať vždy, či napadnuté rozhodnutie odvolacieho súdu nebolo vydané v konaní postihnutom niektorou z procesných vád uvedených v § 237 písm. a/ až g/ O.s.p., dovolací súd sa ďalej zaoberal otázkou, či nie je daná

prípustnosť dovolania v zmysle tohto zákonného ustanovenia, teda či v danej veci nejde o prípad nedostatku právomoci súdu, spôsobilosti byť účastníkom konania, riadneho zastúpenia procesne nespôsobilého účastníka, o prekážku veci právoplatne rozhodnutej alebo už prv začatého konania, prípad absencie návrhu na začatie konania, hoci bol podľa zákona potrebný, prípad odňatia možnosti účastníkovi pred súdom konať a rozhodovania vylúčeným sudcom, či konania súdom nesprávne obsadeným. Osobitne sa zaoberal námietkou dovolateľky, že konanie trpí vadou uvedenou v § 237 písm. f/ O.s.p.

Odňatím možnosti konať pred súdom sa rozumie postup súdu, ktorým znemožnil účastníkovi konania realizáciu tých procesných práv, ktoré mu Občiansky súdny poriadok priznáva (napr. právo zúčastniť sa pojednávania, robiť prednesy, navrhovať dôkazy a pod.). K odňatiu možnosti konať pred súdom môže dôjsť nielen činnosťou súdu, ktorá rozhodnutiu predchádza, ale aj samotným rozhodnutím. Takýmto rozhodnutím môže byť aj uznesenie o nepripustení vedľajšieho účastníka, ak záver súdov o tejto otázke nie je správny.

Ako vedľajší účastník môže sa popri navrhovateľovi alebo odporcovi zúčastniť konania ten, kto má právny záujem na jeho výsledku, pokiaľ nejde o konanie o rozvod, neplatnosť manželstva alebo určenie, či tu manželstvo je alebo nie je (§ 93 ods. 1 O.s.p.). Ako vedľajší účastník sa môže popri navrhovateľovi alebo odporcovi zúčastniť konania aj právnická osoba, ktorej predmetom činnosti je ochrana práv podľa osobitného predpisu (§ 93 ods. 2 O.s.p.). Do konania vstúpi buď z vlastného podnetu alebo na výzvu niektorého z účastníkov urobenú prostredníctvom súdu. O prípustnosti vedľajšieho účastníctva súd rozhodne len na návrh (§ 93 ods. 3 O.s.p.). V konaní má vedľajší účastník rovnaké práva a povinnosti ako účastník. Koná však iba sám za seba. Ak jeho úkony odporujú úkonom účastníka, ktorého v konaní podporuje, posúdi ich súd po uvážení všetkých okolností (§ 93 ods. 4 O.s.p.).

Z vyššie citovaného ustanovenia § 93 ods. 3 O.s.p. možno vyvodiť, že tretia osoba sa stáva vedľajším účastníkom v okamihu, keď dôjde súdu jej oznámenie, že vstupuje do konania na strane niektorého z účastníkov.

Vedľajší účastník vystupuje popri účastníkovi konania, na stranu ktorého sa pripojil. Predpokladom účasti vedľajšieho účastníka je to, že má právny záujem na výsledku konania, teda že jeho právne postavenie bude ovplyvnené výsledkom predmetného konania. Ku vstupu tretej osoby do konania ako vedľajšieho účastníka môže dôjsť z vlastného podnetu alebo na výzvu niektorého z hlavných účastníkov konania urobenú prostredníctvom súdu. Prípustnosťou vedľajšieho účastníctva v konaní sa súd zaoberá až po tom, čo niektorý z hlavných účastníkov namieta neprípustnosť takého postupu. Z uvedeného vyplýva, že konanie o prípustnosti vedľajšieho účastníctva začína na návrh. Za návrh je v zásade potrebné považovať relevantnou formou vykonaný prejav vôle hlavných účastníkov konania alebo niektorého z nich, ktorým je vyjadrený nesúhlas so vstupom tretej osoby ako vedľajšieho účastníka konania. Predmetom tejto časti konania je rozhodovanie o prípustnosti vedľajšieho účastníctva, teda posúdenie existencie právneho záujmu tretej osoby na výsledku konania. Zo znenia § 93 ods. 1 a 3 O.s.p. vyplýva, že tretia osoba v podaní, ktorým oznámi svoj vstup do konania ako vedľajšieho účastníka, nie je povinná preukazovať svoj právny záujem na výsledku konania. Z toho dôvodu je potrebné, aby súd rozhodujúci o prípustnosti vedľajšieho účastníctva poskytol dostatočnú možnosť účastníkovi, ktorý namieta vstup tretej osoby do konania, uviesť svoje námietky proti takému procesnému postupu. Rovnako tak je potrebné tretej osobe poskytnúť dostatočný priestor na preukázanie svojho právneho záujmu na výsledku konania a tiež na to, aby mal možnosť sa vyjadriť k námietkam účastníka, ktorý nesúhlasí s jeho vstupom do konania.

V prejednávanom prípade O. R. podaním zo 6. decembra 2012 doručeným okresnému súdu 7. decembra 2012 vstúpila do konania vedeného okresným súdom pod sp.zn. 15 P 110/2012. Predmetným podaním zároveň podala žiadosť o doručenie rozsudku okresného súdu vo veci samej z 26. novembra 2012. Okresný súd doručil rozsudok vo veci samej jej právnej zástupkyni Advokátskej kancelárii JUDr. Danica Birošová, s.r.o. (podľa doručenky, ktorá je súčasťou spisu bol doručený 3. januára 2013) s oznámením, že všetkým účastníkom konania bol rozsudok doručený, vzdaním sa práva podať odvolanie

voči rozsudku im odvolacia lehota neplynie a výzvou, že ak trvá na vstupe vedľajšieho účastníka, aby oznámila na strane ktorého účastníka vstupuje ako vedľajší účastník. Následne podanie - návrh na vstup vedľajšieho účastníka zo 6. decembra 2012 doručil účastníkom konania - navrhovateľke, odporcovi a kolíznemu opatrovníkovi na vedomie. Právna zástupkyňa O. R. v reakcii na výzvu súdu podaním zo 4. januára 2013 doručeným okresnému súdu 9. januára 2013 oznámila, že vstupuje do konania ako vedľajší účastník na strane odporcu. I toto podanie okresný súd doručil účastníkom s výzvou, aby sa k predmetnému podaniu vyjadrili. Odporca vyslovil nesúhlas so vstupom O. R. ako vedľajšieho účastníka do konania s argumentáciou, že toto konanie sa týka výlučne navrhovateľky E. J., mal. J. J. a neb. S. R.. Zo spisu vyplýva, že súd prvého stupňa predmetné vyjadrenie nedoručoval O. R. aby mala možnosť sa k nemu vyjadriť a ani ju osobitne neupovedomili o tom, že niektorý z účastníkov vyslovil nesúhlas s jej vstupom do konania, čím inicioval konanie o prípustnosti vedľajšieho účastníctva O. R. ktorého predmetom je preukázanie právneho záujmu na výsledku konania. Súd prvého stupňa napriek absencii uvedených procesných úkonov rozhodol o podaní zo 6. decembra 2012 - o vedľajšom účastníctve tak, že ho neprípustil s tým, že účinky vzniku vedľajšieho účastníctva tohto subjektu nenastali. Zistený nedostatok nenapravil ani odvolací súd, nevyzval O. R. na to, aby preukázala, že spĺňa zákonnú podmienku podľa § 93 O.s.p. na vstup do konania, t.j. právny záujem na výsledku konania. Konanie tak zaťažil vadou uvedenou v § 237 písm. f/ O.s.p. Dovolací súd zastáva názor, že uvedený postup mal za následok znemožnenie realizácie jej procesných práv v konaní o prípustnosti vedľajšieho účastníctva, t.j. práva na poskytnutie dostatočnej príležitosti preukázať svoj právny záujem v zmysle § 93 O.s.p. a tiež práva vyjadriť sa k nesúhlasnému stanovisku jedného z účastníkov konania k jej vedľajšiemu účastníctvu, a ďalej že rozhodnutie odvolacieho súdu, ktorým potvrdil uznesenie súdu prvého stupňa o neprípustení vedľajšieho účastníka, je teda založené v rozpore so zákonnou úpravou vedľajšieho účastníka. Takýmto nesprávnym rozhodnutím odvolací súd odňal dovolateľke možnosť konať pred súdom v zmysle § 237 písm. f/ O.s.p., čím založil prípustnosť a zároveň aj dôvodnosť ňou podaného dovolania.

So zreteľom na uvedené dovolací súd podľa § 243b ods. 1 O.s.p. uznesenie odvolacieho súdu zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie.

V novom rozhodnutí rozhodne súd znova o trovách pôvodného konania a tiež dovolacieho konania (§ 243d ods. 1 veta tretia O.s.p.).

Toto rozhodnutie prijal senát Najvyššieho súdu Slovenskej republiky pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.